

DAGSINS MEINING

Gloymið ikki eitt sam-haldsfast grundstöði!

Løgmaður er óivað á rættari leið, tá hann ásannar, at fakfelgini mugu vera við frá fyrsta degi, nú landsstýrið aftur hevur sett sær fyri at loysa tað nógv umrødda eftirlønarmálið og fremja ein veruligan eftirlønarreform.

Men spurningurin er, um tað ikki er dekan ov seint, tí nú hava øll fakfeløgini á privata og almenna arbeiðsmarkn-aðinum fingið sær eftirlønarskipanir fyri limr sínar. Eisini tey stóru feløgini sum Føroya Arbeiðarafelag og Føroya Fiskimannafelag.

Men tá tað er sagt, skal leggjast afturat, at fleiri eftir-lønarskipanir eru ikki nøktandi. Sambært skipanini hjá summum av feløgunum, t.d. Havnar Arbeiðsmannafelag og Starvsmannafelagnum, er eftirlønergjaldið rættiliga lágt.

Tað er í hvussu er galdandi fyri teir tilkomnu limirnar, og tí má okkurt munagott koma afturat í hesum feløgum, og sjálvandi fyri limirnar í teimum feløgum, sum hava bíðað til landsstýrið kom við eini ella aðrari skipan.

Enn er so lítið komið fram, og eftir tí sum løgmaður hevur sagt, so skal arbeiðið byrja við blonkum arki. Orsøkin til hetta er óivað hon, at seinast før Almanna- og Heilsumálastýrið at arbeiða við málinum, grundað á uppskotið um “fólkatrygging”.

Hetta er ein politisk ætlan hjá Fólkaflokkinum, sum ikki bygir á samhaldsfesti, og tí vendu bæði fakfeløgini og Tjóðveldisflokurin og Javnaðarflokkurin tummilin niðureftir. Eftir hesum uppskoti verður útgjald sett í mun til tað, sum ein løntakari hevur galdið inn.

Tað merkir, at ein løntakari, sum hevur havt eina litla løn í arbeiðsárum, fær eisini eina litla eftirløn. T.d. arbeiðsfólk, fólk í útoyggjum ella fólk í útjaðaranum, har arbeiðsinntøkan í flestu forúm er rættiliga avmarkað.

Mótvegis hesi ætlan hevur Javnaðarflokkurin vist á Samhaldsføstu eftirlønina sum eitt alternativ. Um henda varð bygd út, sum upprualliga ætlanin var, hevði útgjaldið verið komið upp í fleiri túsund krónur um mánaðin í dag.

Uttan at taka munnin ov fullan, hava borgarligu flokkarnir við Fólkaflokkinum á odda saboterað hesa ætlan. Alternativió – fólkatryggingina – hava teir ikki kunnað sett í verk, og fleiri ár liðin og fleiri eftir-lønarskipanir eru settar í verk.

Hetta hevur gjørt tað, at tað verður upp aftur verri at fremja ein veruligan eftirlønarreform, sum flestu flokkar eru samdir um má koma. Í øllum hesum er so spurn-ingurin, hvussu verður við fólkapensjónini og Sam-haldsfasta.

Anaðhvørt tann samhaldsfasta fólkapensjónin ella Samhaldsfasti má vera eitt grundarlag, sum øll eiga at hava rætt til. Hvat so kemur omaná, verður óivað eitt stórt politiskt mál í komandi tíðum, og spurningurin er her, um vinstrivongurin megnar at halda fast um eina munadygga samhaldsfasta skipan.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@sosialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Jonhård Hammer jonhard@sosialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@sosialurin.fo

Fyrstu triggir dagarnir í ST livandi og áhugaverdir

Jógvan við Keldu
<i>løgtingsmaður úr ST í New York</i>

Við 191 so ymiskum londum til stóddar, í búskapi, arbeiðsstøðum, mentan og stýrisskip-anum er torført at fáa úrslit

Týsdagin, eg kom út úr stóra tingsalinum, rendi eg meg á eitt risafjølmiðlalið, sum tosaði við og tráspurdi Hans Blix, oddamannin í Irak-kanningunum, um nær hann aftur slapp inn í land-ið at halda fram við kann-ingunum.

Hesin kapaciteturin, sum eg eisini sá mikudagin undir sjálvari Irak-viðgerð-ini í Trygdarráðnum - stóð fattur, sterkur og róligur, onkuntið smilandi og til aðrar tíðir álvarsamur.

Hóast tey framhaldandi koyrdu á hann, nevndi hann fyri tað mesta: »Latíð okk-um biða eftir orðaskiftinum í Trygdarráðnum í morg-in«. Hugvekjandi er at síggja, at »tlatutiðir« er ikki endiliga nakað høgt verður gingið uppí.

Talutiðir
Irak talaði ein heilan tíma í Trygdarráðnum, har um-boðið varði seg og fyri tað mesta leyp á USA og Stórabretland, tók upp í

skuldu góðkenna hana.

Seinasta góðkenningin og tað seinasta, sum skuldi fáast uppá pláss kom ikki fyrr enn kl. 9:05 miku-morgunin, sum talan skuldi haldast.

Danmark vegna ES

Røðan var uppá hálva aðru síðu, og endaði við, at »vit vilja heita inniliga á allar limir Trygdarráðsins at taka eina skjóta avgerð, sum hevur við sær eitt dygt trýst á Irak og visir mest møgu-ligu hjálp innan ráðið«.

Ellen Margrethe Høj, danski ST-ambassadorurin talaði vegna ES, í sambandi við danska formansskapin í ES. Kvældið fyri vóru vit øll boðin til en døgurða í hennara vøkru embætis-íbuð á 14. hædd, har vit høvdu gott útsýni yvir Central Park og hetta ljós-havið, sum eyðkennir bygningarnar í New York. Meðan vit stóðu á altanini, prátuðu vit um hvat el-prisurin í New York mundi vera. Hon helt fyri við einum smíli »væsentlig lavere end i Danmark«. So eg helt fyri, at skuldu vit helst á heilt aðrar leiðir, um vit skuldu sammeta við Føroyar.

Men tað var hugtakandi at hoyra, hvussu talan í Trygdarráðnum hjá danska ST-umboðnum varð broytt, har øll limalondini í ES, Ja, her er so nógv annað

av áhuga og fleiri røður, eitt nú um Kuwait, sum fannst at Irak og arabisku londini, sum meira ella minni hildu saman og á sín hátt ávaraðu um álop.

Fund hvønn morgun

Annars møtast ví hvønn morgun inni á donsku ST-missiónini, sum er umboðs-stovan har vit fáa fyri-lestrar, frágreiðingar og upplivingar innan ST-ar-beiðið. Vit kunnu eisini fylgja nevndararbeiðnum í teimum seks nevndunum, men tær eru ikki veruliga komnar í gongd enn.

Einki er lætt

Ja, hvussu skal heimurin liva í friði, mong hjúnalog sindrast, smá kommunu-stýri eru ósamd, løgtingið stríðist, av og á eitt sindur harðliga. Her er talan um 191 lond av øll sløgum, mentan, búskapum, stýris-skipan og hugsanum.

Í eini av vøkru gongun-um stendur áhugaverd mynd av fólkm, sum Nancy Reagan avdúkaði í 1985. Har standa orðini: »Ger imóti øðrum, tað tú vilt skal verða gjørt móti tær«. Lætt at lesa, men tungt at eftirfylgja.

Í øllum hesum gleðast vit um at fáa loyvi at liva í einum so góðum landi sum Føroyar eru tað.

Ja, her er so nógv annað

Føroya Fróðskaparfelag 50 ár

50 ÁR

Tíðindaskriv

17. desember í ár eru 50 ár liðin, síðani átta menn komu saman í Bátahøllini á Debesartroð at stovna eitt føroysk visindafelag. Navnið gjørdist Føroya Fróðskaparfelag og mið tess at 1) at taka upp sam-starv við tey fólk her á

landi, sum áhuga hava fyri vísindaligum starvi, 2) á føroyskum at geva út Fróð-skaparrit, ið er felagsárbók, 3) at fáa til vegar vísinda-ligar bókmentir og virka fyri at fáa settan á stovn ein ognargrunn og soleiðis royna at leggja støðið undir ein komandi lærdómsstovn í Føroyum.

Hetta vóru høg mið at

seta sær í 1952, men væl hevur vignast. Limatalið er vaksið til 165, harav 100 eru búsettir í Føroyum, 50. bók av Fróðskaparritum kemur út í ár, hópín av vísindaligum bókmentum eru fingnar til landið í býti við Fróðskaparrit - og seinni Supplementa til Fróðskaparrit - og ikki einans støðið, men sjálvur

lærdómsstovnurin var veruleiki longu í 1965, tá ið løgtingið samtykti lóg um Fróðskaparsetur Føroya.

Og so er hetta bert partur av avrikum felagsins. Her er fyrst og fremst at nevna Málstovnin og Orðabóka-grunnin, ið hava verið til almikið gagn fyri føroyskt

Frámhald á síðu 11

Lýsingar					
Freistir:	Tekstlýsingar	Storri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir	
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12	
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12	
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12	
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12	
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12	
Storri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettut freistir.					
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.					
Stødd:					
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarar er 4mm.					
Innsent tilfar					
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.					

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 14^{oo}

VIÐMERKINGAR

Hvat er synd

Asta V. Joensen
Tlf. 220247

Hetta er sjálvandi ikki hvat mín meining er ella tín, tí tað hevur ongan týdning.

Men í Guds orði stendur ikki bara um siðloysi, men eisini um ovát, drykkju-skap, at lúgva, havisjúka = vilja hava alt o.s.fr. hesi skulu ikki arva ríki Guds. Hvat er synd? Tað, sum Gud kallar synd, ella orða-rætt at fara skeivur av mál-

naturuni.

Nú skulu øll verða so human, men hyggi eftir djórunum, tey finna betur út av tí enn menniskjuni.

Men í Guds orði stendur ikki bara um siðloysi, men eisini um ovát, drykkju-skap, at lúgva, havisjúka = vilja hava alt o.s.fr. hesi skulu ikki arva ríki Guds. Hvat er synd? Tað, sum Gud kallar synd, ella orða-rætt at fara skeivur av mál-

Skerdi blokkurin

Sonni Jacobsen

Fólkaflokkurin og Tjóð-veldisflokkurin lovaðu okk-um, Føroya fólki, so staði-liga, at ongin avleiðing fór at standast av at skerja blokkstuðulin frá dønum við útvíð 400 mill. kr. Men, sigist má, at vit flestøll vistu betur. Hetta vistu tey flestu av egnum livsroynd-um. Forvinnur ein familja t.d. 300.000 kr. árliga, og hevur fóst lán til hús, innbúgv, bil og bát umframt at skulu uppihalda livinum og inntøkan bráðdliga minkar við 60.000 kr. niður á 240.000 kr. so merkir henda familjan tað sera væl. Ein slík familja hevði verið noydd at gjørt nokur væl. Maðurin hevði t.d. verið noyddur selt bátin ella mátti lánið hækkaast!

Í yvirfordum týdningi hevur skerdi blokkurin havt við sær júst somu avleið-ingar fyri Føroyska sam-felagið. "Báturin" má selj-ast! Eitt berghol, onkur vega-gerð og ein samferðsluhavn í Suðuroy verða av ongum, fyribils í hvussu er. Gásaðsbergholið verður, sum ikki einaferð, sett á "hold". Aðrar vegagerðir verða toygdar ella als ikki gjordar. Pláss er ikki fyri 150 millióna skattalætt-anum, sum lyftið var givið

inum, og málið er himm-alin, eitt ævigt liv heima hjá Gudi og tað rokni eg við, at øll fornuftig fólk vilja koma til, og tað verði ongar góðar gerðir ella dúpur, sum førir okkum hagar, tað er bert ein vegur, og hann eitur Jesus.

Hann er nemmiliga ikki ein religiön, men ein per-sónur. Evangelið er at vit kunnu siga ella »bera« alla okkara synd til Jesus, Hann sum vann okkum sigur á Golgata. Eg havi gjørt tað, og geri tað støðugt. Tú kanst eisini fara til Jesus

við tínum syndum.

Enn er tíð, hvussu leingi vita vit ikki, men leingi verður tað ikki. Biblian sigur: »Í dag tá tú hoyrir Harrans kall, tá forherð ikki hjarta títt«. Vit eiga ikki ímorgin.

Um tú vilt vita hvar hetta stendur í Bibliuni ella hava eina samtalu ert tú væl-komin at ringja.

P. S. Lesið Bibliuna, alla Bibliuna og verð sælur = hjartans lukkugilur. Tann best dokumenteraða bókin í heiminum vísindaliga.

tann flokkur eg eri limur av heldur ikki, men vit í Miðflokkinum hava alla-tíðina vist á, at heldur enn at "forera" dønnum hund-raðtals milliónir, eiga vit at nýta henda pening at gera okkum leys av skuld og til at dagføra samfelagið við - og tað treingir sanniliga til - eftir 12 árum í kreppu eru flestøll øki á almenna øk-inum niðurslitin og til-afturskomnin í mun til dagsins standard í teimum londum vit sammeta okk-um við. Leys av skuld og við einum dagfordom sam-felag eru vit tilreiðar at seta fót undir egið borð sum fríir menn og fríar kvinnur!

Tiveri hava okkara sam-gongufelagar ikki skilt henda so einfalda og greiða boðskap enn.

Vandamikil leið

Við allari virðing, so má ein siga, at vegurin Fólka-flokkurin og Tjóðveldis-flokkurin hava væl at ganga ímóti loysingini, er bæði illgongdur og vanda-mikil. Og tá hugsi eg um hugtakið, "tí tryggu loys-ingina", sum hóast alt flest allir føroyingar ganga inn fyri.

Sjálvandi kunnu vit loysa her og nú og so takað skraðlið. Spurningurin er bara, vórðu vit kortini fræls um vit gjordu á henda hátt?

Vit skulu jú liva í hesum landi og til tess krevt peningur. Vit megna tíverri

ikki sum er sjálvi at fígga hetta samfelagið, og kemur peningurin ikki úr Dan-mark sum stuðul, so má hann lænast onkustaðni. Tað er kaldi veruleikin, alt annað tos er reingjan av veruleikanum og rein propaganda, tað vita øll skilagóð fólk. Stuðul skal ikki gjaldast aftur - tað skal lán. Ti er tað, so leingi vit ikki eru fullkomuliga fíggi-arliga óheft, skilabest at vera verandi í ríkisfelags-skapinum.

Tolin trívst

Við tolni og við Guds hjálp fara vit at vinna á mál. Vit taka tað tíð, ið skal til at gjalda okkara uttanlanda-skuld niður, og vit taka tað tíð, ið skal til at dagføra samfelagið upp á eitt hóskandi støði.

Tað nyttar onki at "spæla ótolin" og tað ger bara skæða byttisliga at royna at skunda undir tingini, sum t.d. við áður umtalaðu 400 millióna skerjing.

Skerjing av blokkinum hevur og ferð at draga loysingina út, heldur enn at skunda undir hana! Og ikki minst tí vóru vit ímóti skerjingini. Men gjørt er gjørt og vit mugu tí í dag, sum bretar so skemtliga siga "face the music" - taka avleiðingarnar.

Tað ber fíggjarlógin fyri 2003 greið boð um!

Ókeypis ferð til Oslo, Stockholm og Helsinki í eina viku – alt goldið

TÍÐINDASKRIV

Hetta tilboð hava ung í miðnámsskúlunum kring øll norðurlond fingið og 23 eru útvald at luttaka í norðurlendsku verkætlanini: NiF / Nordisk demokrati í fokus 2002.

Komandi vikuna kemur Norðurlandaráðið saman fyri 50. ferð. Hetta verður heiðrað við nógvum yms-um tiltøkum. Evnið fyri jubileumsárið hjá Norður-landaráðnum er demo-krati. Og hetta evni er eisini arbeiðssetningurin hjá norðurlendsku ung-dóms web-redaktiónini, ið verður sett upp í Helsinki komandi mánadag 28. oktober 2002.

Ung gera tíðindi til Ung á internetinum

Av teimum 23 ungu í ferðalagnum, eru 8 vald út at mynda eina serliga web-redaktión, sum skal bera tíðindi til ung, sum video-innsløg, beinleiðis úr Helsinki á internetinum.

Tað krevur nógv av teimum ungu at fáa tey "at spinna gull úr gamlari ull" og tað munnu ivaleyst fleiri av teimum ungu halda, um norðurlenska politiska arbeiði. Tað sýn-ist sum, at ung ikki vilja kennast við tað norður-lenska arbeiðið og demo-krati. Ung eru ikki politisk aktiv idag, sigur onkur. Men tað nýstast tey heldur ikki í hesum redaktionella arbeiðnum. Tey ungu skulu vera sín egin redak-tión, velja vinklar og evnir út úr mongdini av mögu-ligum evnum, ið Norð-urlanda Ráðið hevur at bjóða. Og so kunnu nýt-arnir av heimasíðuni og kjaksíðuni sjálvi gera sær sína politisku fatan.

Skráin hjá teimum ungu, í NIF-verkætlanini, er eisini í Helsinki, sum er 3. og síðsti staðurin vitja verður á námsferðini, sera fjølbroytt og vittfevnandi. Tey ungu fara m.a. at vitja finska tíðarritið "Hel-singin Sanomat" og práta við finsk blaðfólk. Tey fara at mæta ungdoms-po-litikarum frá UNR, "Ung-domens Nordiska Rådet". Vitja finsku ungdoms-organisatióhina "Allians" og gamla studentarhúsið, við tí norðurlenska torg-inum. Tey skulu sjálvandi eisini luttaka í Sessióni 2002, har Norðurlanda-ráðið hittist fyri 50. ferð. Og undirhald verður á skránni við norðurlendsku ung d ó m s k o n s e r t i n i, "Hiphop Norden". At enda skula tey eisini hitta sjtóran á Nifin, Ole Norr-back, sum fer at roða um, "Nordbornas rättigheter".

Vit vóna at skúlar, ung og hvør tann, ið sýnir áhuga fyri okkara felags norðurlendsku grannum, fara at nýta høvi at vitja h e i m a s í ð u n a www.odin.dk/demokrati/v ideo-upptøkur við og av ungum tíðindafólkunum heilt úr Grønlandi til Fin-lands, Álandi til Føroya, Danmark og Noregi, Ís-landi og Svøríki.

Væntandi verða 30 video-innsløg at siggja á internetinum, tá redaktión-enar mikukvöldið í komandi viku – og vón-andi verða fleiri skrivaraðr greinar við. Málið verður skandinaviskt og enskt.

Fyri fólk, ið vanliga ar-beiða ella fáast við inter-netið, er tað at koma til Finlands eitt "Internet - Mekka". Internetsam-bandið har er so vælsignað og gott og 10 Mbit inter-

netsamband er sum at koma í himmiríki.

Tað vil fyri føroyingar og grønlendingar kennast sum at býta tí 3-hjulaðu súkkluna um við ein Ferr-ari. Eisini hevur sam-starvsfelagin í Helsinki, ið húsar redaktiónini, "Kom-passi", givið redaktiónini eina interaktiva feed-back heimasíðu. Tá hava fólk, eisini við okkara internet-sambandið í Føroyum, møguleika at luttaka beinleiðis í kjakinum og kunnu biðja redaktiónina um at seta politikarum og embætisfólki í Helsinki sínar spurningar - og tað er alt sera demokratiskt.

Projektleiðari á ung-dóms web-redaktiónini er Laufey H. Blasavær, ið hevur roynt eina slíka web-redaktión áður í Reykjavík fyri 2 árum síðani, ið eyðnaðist stak væl. Eftir at stjórin í Norðurlandahúsinum í Reykjavík, Riitaa Heine-maa, hevur kunnað Nord-æn í Fokus um henda møguleika at lata ung samskifta við ung á ein nýtiðar og ungðómligan máta, hava "NIF" skriv-stovurnar valt at seta eina web-redaktión upp, eina ferð enn. Úr Føroyum er tað 18 ára gamli Heiðrik á Heygum, ið luttekur í verkætlanini og web-redaktiónini.

Skráin hjá teimum ungu, í NIF-verkætlanini, er eisini í Helsinki, sum er 3. og síðsti staðurin vitja verður á námsferðini, sera fjølbroytt og vittfevnandi. Tey ungu fara m.a. at vitja finska tíðarritið "Hel-singin Sanomat" og práta við finsk blaðfólk. Tey fara at mæta ungdoms-po-litikarum frá UNR, "Ung-domens Nordiska Rådet". Vitja finsku ungdoms-organisatióhina "Allians" og gamla studentarhúsið, við tí norðurlenska torg-inum. Tey skulu sjálvandi eisini luttaka í Sessióni 2002, har Norðurlanda-ráðið hittist fyri 50. ferð. Og undirhald verður á skránni við norðurlendsku ung d ó m s k o n s e r t i n i, "Hiphop Norden". At enda skula tey eisini hitta sjtóran á Nifin, Ole Norr-back, sum fer at roða um, "Nordbornas rättigheter".

Speedarin í botn, World Wide í einum Ferrari

Mánadagin fer redaktiónin til verka og tá verða at siggja á heimasíðuni: www.odin.dk/demokrati/v ideo-upptøkur við og av ungum tíðindafólkunum heilt úr Grønlandi til Fin-lands, Álandi til Føroya, Danmark og Noregi, Ís-landi og Svøríki.

Væntandi verða 30 video-innsløg at siggja á internetinum, tá redaktión-enar mikukvöldið í komandi viku – og vón-andi verða fleiri skrivaraðr greinar við. Málið verður skandinaviskt og enskt.

Fyri fólk, ið vanliga ar-beiða ella fáast við inter-netið, er tað at koma til Finlands eitt "Internet - Mekka". Internetsam-bandið har er so vælsignað og gott og 10 Mbit inter-